

סטודנטים באוניברסיטת בר אילן, אתמול: צילום: הדס פרוש

חינוך וחברה

על רקע הירידה בהרשמה לחוגים למדעי הרוח, יוקמו תוכניות לימוד רב תחומיות

ועדה לקידום מדעי הרוח במוסדות להשכלה גבוהה המליצה ליצור מסלול לימודים רב תחומי לתואר ראשון, ועל עידוד הקמת מרכזים בין-תחומיים לתואר שני. בחלק מהחוגים במדעי הרוח ירד מספר התלמידים בלמעלה מ-50%

המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) צפויה לאשר היום (שלישי) מסלול לימודים חדש לתואר ראשון במדעי הרוח, על רקע הירידה בהרשמה לחוגים אלו באוניברסיטאות ובמכללות. ועדה חדשה לקידום מדעי הרוח במוסדות להשכלה גבוהה, בראשות פרופ' חביבה פדיה מאוניברסיטת בן-גוריון, המליצה ליצור את המסלול — המבוסס על אשכולות של כמה תחומי לימוד. המלצות הוועדה אושרו בוועדה לתכנון ותקצוב (ות"ת).

בפתח התוכנית שגיבשה, המתפרסמת כאן בפעם הראשונה, כותבת פרופ' פדיה כי החוגים למדעי הרוח, בישראל ובשאר העולם, סובלים משחיקה מתמשכת. זו באה לידי ביטוי בירידה במספרי הסטודנטים לתואר ראשון, בצמצום ניכר של מספר הקורסים המוצעים, בהתיישנות תשתיות ההוראה והמחקר (ספריות, אוספי ספרים ומאגרי מידע) ועוד.

לפי נתונים שנמסרו לוועדה, בעשור האחרון ירד מספר הסטודנטים לתואר ראשון במדעי הרוח באוניברסיטאות בכ-15%, ובכמה מהתחומים היתה הירידה ביותר מ-50% — ובהם לימודי איסלאם, לימודי יהדות, היסטוריה של עם ישראל ולימודי ארץ ישראל, ספרות עברית וספרות כללית ותוכניות ללימודי שפות. הירידה הממוצעת במספר הסטודנטים לתואר שני בחוגים למדעי הרוח הגיעה לכ-10%, והיא בולטת במיוחד בתנ"ך ולימודי יהדות, פילוסופיה כללית ועוד.

הפקולטה למדעי הרוח בחיפה, בשנה שעברה: צילום: אמיר לוי

סדרה של ועדות ממשלתיות וציבוריות דנו ב-15 השנים האחרונות בדרכים לחיזוק מדעי הרוח, אך ככל הנראה היתה להן השפעה מוגבלת. במועצה להשכלה גבוהה עצמה זו היתה הוועדה השלישית בחמש השנים האחרונות שעסקה בנושא: המלצות השתיים האחרונות לא הגיעו לכלל יישום. תקציב התוכנית יעמוד על כמאה מיליון שקלים לחמש שנים.

- פרסומת -

בהמלצותיה מתייחסת הוועדה בראשות פדיה ל"שיקום חוליות חלשות במערכת": דיאלוג חלש בתוך דיסציפלינות במדעי הרוח, "ואפילו במחלקות שנרשמים להם סטודנטים בודדים"; "כשל וחולשה" בחיבור שבין מדעי הרוח למדעי הטכנולוגיה; והיעדר קשר רחב יותר בין מדעי הרוח לכלל המדעים.

על רקע זה הוועדה ממליצה ליצור מסלול חדש לתואר ראשון, הכולל "מאגדי קורסים" שיורכבו מצירופים של כמה מחלקות, "בפרט בדיסציפלינות קמלות" הסובלות ממספר נרשמים נמוך. לשם המחשה, בתחום "מדעי היהדות" ילמדו כל הסטודנטים בשנה א' את כל המקצועות (כמו היסטוריה של ארץ ישראל, לשון, תלמוד או מחשבת ישראל), ורק בהמשך יתפצלו ל"מאגדים" ספציפיים יותר. מהלך דומה מוצע לעשות גם בלימודי אמנויות. לדברי פרופ' פדיה, המבנה החדש "לא בא לפגוע בחוגים הקיימים, אלא להגביר את החשיפה של הסטודנטים לבינתחומיות כבר בתחילת לימודיהם".

סטודנטים באוניברסיטת בר אילן, אתמול צילום: הדס פרוש

המלצה נוספת של הוועדה היא לקדם תוכניות לימודים חדשות לתואר ראשון שיהיו "בין-תחומיות, חוצות פקולטות ומשולבות — ולא דווקא דו-תחומיות". הכוונה בכך היא לשלב לכלל תוכנית אחת מקצועות ממדעי הרוח עם מקצועות ממדעי החברה, מדעים מדויקים או הנדסה. כך, לדוגמה, תשלב תוכנית שתעסוק ב"אדם-מכונה" לימודי רובוטיקה, מדעי הרוח וגוף האדם מצד אחד, ואתיקה, פילוסופיה, קוגניציה וסוציולוגיה מן הצד שני.

"חייבים לשבור את המחיצות", אומרת פרופ' פדיה. המלצה אחרת היא לגבש מאגדי קורסים בהיקף מצומצם יותר, שמטרתם "להעשיר כל אחת מהפקולטות בשפה של האחרת": קורסים ב"אוריינות דיגיטלית" מיועדים לסטודנטים במדעי הרוח, ו"אוריינות הומניסטית" — ללומדים מדעים מדויקים והנדסה.

אשר לתארים המתקדמים, הוועדה שמה דגש בעידוד האוניברסיטאות להקים מרחבים בין-תחומיים, המשותפים למדעי הרוח ופקולטות אחרות, שבהם יתנהלו מחקר והוראה "חוצי פקולטות". דוגמאות לכך כוללות תוכנית על "הומניזם סביבתי" (המשלב, בין השאר, ספרות, פילוסופיה, היסטוריה, גאוגרפיה, מגדר ואנתרופולוגיה), ו"ליווי רוחני ברוח היהדות", העשוי לחבר בין "יהדות ורוחניות לעובדי מקצועות ההוראה, הרווחה, הבריאות והנפש".

תגיות: [אוניברסיטאות](#) [חינוך](#)

פרסומת: ביחד בשבילך: מועדון החברים שדואג לחברי ההסתדרות

ממומן

רשת 13 /

הישראלי שפיצח את
הנוסחה לדבר אנגלית
שוטפת תוך 42 יום

ממומן

OX Healthy Patches...

כבר ניתן למצוא בישראל
את המדבקות המבוססות
על הרפואה היפנית
המסורתית שכולם...

דעות /

ברק, לאן נעלם "אסון
צאליים"?

דעות /

מרים פרץ היא לא נשיאה
שלי

ממומן

בית ללא כאבים | מגזין ה...

האם בי-קיור לייזר באמת
עוזר לטפל בכאבים?
יצאנו לבדוק

ממומן

Beauty Tips /

נשים מודות: התוסף
קולגן הזה חסך לנו את
ההזרקות היקרות

דעות /

זעזוע בורגני בשם
הציונות

דעות /

סמוטריץ' והבלוף של
"המחנה הלאומי"

תגובות

להוספת תגובה
מזוהה

לבחירת השם
כינוי קבוע

שם

הזינו שם שיוצג באתר

תגובה

משלוח תגובה מהווה הסכמה לתנאי השימוש של אתר הארץ

שלחו

רכשו מנוי
בלוגים
תנאי שימוש

צרו קשר
פרסמו באתר
שירות למנויים

להורדת האפליקציה

© כל הזכויות שמורות

